

บทที่ 3

หน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวน

พนักงานสอบสวนนั้น มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญา ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรม เมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนจะต้องเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐาน และหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาเหตุของพฤติการณ์ของคดีอาญานั้นๆ เพื่อพิสูจน์ความผิดและนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งในการแสวงหาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานต่างๆ นั้น มีทั้งพยานบุคคลซึ่งเป็นประจักษ์พยานที่เห็น และทราบเหตุการณ์ รวมทั้งบุคคลใกล้ชิดแวดล้อมเหตุการณ์ในคดีอาญาที่เกิดขึ้น จึงถือได้ว่ามีความสำคัญมาก เพราะพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการสอบสวน ซักถามถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีที่เกิดขึ้นโดยละเอียดชัดเจน และตรงกับความเป็นจริง แล้วบันทึกคำให้การไว้ เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาวินิจฉัยสั่งคดีให้เกิดความถูกต้องและยุติธรรม ตลอดจนต้องเป็นผู้ที่เก็บรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ และรวบรวมพยาน เอกสารที่เกี่ยวข้องในคดีทุกประการ เพื่อที่ได้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย

พนักงานสอบสวนนั้นมีความรับผิดชอบ เริ่มตั้งแต่รับแจ้งความจนกระทั่งคดีขึ้นสู่ศาล โดยการนำพยานไปเบิกความในศาล บางครั้งพนักงานสอบสวนจะต้องรับผิดชอบพร้อมๆ กันหลายคดี และเป็นความรับผิดชอบในหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเท่านั้น แต่บางครั้งพนักงานสอบสวนจะต้องปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ไม่เกี่ยวกับการสอบสวน เช่น การออกตรวจท้องที่ ตั้งจุดตรวจค้น ระดมงานพิเศษ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบมากกว่างานในหน้าที่อื่น และเป็นงานที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบคำสั่ง และข้อบังคับ จึงมีโอกาที่จะถูกร้องเรียนพิจารณาข้อบกพร่องหรือฟ้องคดีอาญาได้โดยง่าย ดังนั้น ผู้ที่จะเป็นพนักงานสอบสวนที่ดีต้องพร้อมทั้งกำลังกายและปัญญา หมั่นศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และคำพิพากษากฎีกา ตลอดจนคำสั่งฟ้อง หรือไม่ฟ้องของพนักงานอัยการเพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

ความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนในทางปฏิบัติอาจแบ่งได้ดังนี้ (ชัชวาล สุขสมจิตร, 2534)

1. การรับแจ้ง
2. การสืบสวนจับกุม

3. การควบคุม
4. การปล่อยชั่วคราว
5. การสอบสวน
6. การปฏิบัติอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน
7. การสรุปสำนวนและเสนอผู้บังคับบัญชา
8. ส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ
9. การสอบสวนเพิ่มเติมตามคำสั่งของพนักงานอัยการ
10. การติดตามพยานไปเบิกความในศาล

1. การรับแจ้ง

การรับแจ้งความเป็นความรับผิดชอบเบื้องต้นของพนักงานสอบสวน จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เสียหาย ผู้รับมอบอำนาจ หรือผู้อื่น มาแจ้งที่สถานีตำรวจหรือโดยวิธีอื่น เช่น โทรศัพท์ วิทยุ เป็นต้น พนักงานสอบสวนจะต้องรับแจ้งทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเรื่องที่ได้รับแจ้งจะเกี่ยวกับคดีที่ต้องทำการสอบสวนคดีอาญานั้นหรือไม่ เพราะถือว่าเป็นเรื่องที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนทั้งสิ้น เนื่องจากการเป็นพนักงานสอบสวน นอกจากมีหน้าที่ทำการสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายแล้ว ยังมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 1 บทที่ 2

ในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับคดีเท่าที่พบ เช่น แจ้งว่าถูกขู่อฆาต เกรงว่าจะถูกทำร้าย สามีภรรยาสมัครใจอยู่ด้วยกันหรือแยกทางกัน คนออกไปนอกบ้านแล้วไม่กลับ เกรงว่าจะได้รับอันตราย คนเข้าบ้านไม่จ่ายค่าเช่า หรือไม่ยอมออกจากบ้าน รวมทั้งความผิดในคดีแพ่งอื่นๆ เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับแจ้งดังกล่าว ก็จะต้องลงประจำวันรับแจ้งไว้เป็นหลักฐานทุกเรื่องพร้อมกับชี้แจง แนะนำข้อกฎหมายและการปฏิบัติในแต่ละเรื่อง หรือช่วยดำเนินการในส่วนที่สามารถทำได้ เช่น กรณีคนออกจากบ้านและไม่กลับตามเวลาเกรงว่าจะได้รับอันตราย พนักงานสอบสวนอาจช่วยเหลือในเบื้องต้นได้ โดยวิทยุสอบถามไปตามสถานีตำรวจต่างๆ ว่ามีอุบัติเหตุหรือได้รับตัวหรือไม่ นอกจากนั้นอาจจะโทรศัพท์สอบถามไปตามโรงพยาบาลต่างๆ ในเส้นทางที่คิดว่าจะได้รับอันตรายว่าได้รับตัวไว้รักษาหรือไม่ เป็นต้น มีผู้แจ้งเป็นจำนวนมากที่มีความรู้สึกว่าจะถ้ามาสถานีตำรวจแล้วไม่ได้ลงประจำวัน เหมือนกับว่าไม่ได้มาสถานีตำรวจ และยังไม่มีความสบายใจในเรื่องที่เกิดขึ้น

แต่ถ้าเรื่องที่รับแจ้ง เป็นความผิดอาญาและต้องทำสำนวนการสอบสวน พนักงานสอบสวนจะพิจารณาว่าสามารถรับคำร้องทุกข์ได้หรือไม่ โดยพิจารณาเกี่ยวกับอำนาจการสอบสวน เขตท้องที่ ผู้ร้องทุกข์และอายุความร้องทุกข์ประกอบกัน โดยเฉพาะคดีความผิดอันยอมความได้ พนักงานสอบสวนจะต้องพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบ มิฉะนั้นแล้วจะเป็นการร้องทุกข์ที่ไม่ชอบ อันจะส่งผลไปถึงการสอบสวน ซึ่งอาจจะเกิดความเสียหายแก่พนักงานสอบสวนได้ในภายหลัง เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าร้องทุกข์ได้ พนักงานสอบสวนต้องรับคำร้องทุกข์ทุกเรื่อง โดยปฏิบัติตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 13 บทที่ 3 ในการปฏิบัติ คือลงประจำวันรับเลขคดี และเขียนสมุดคำร้องทุกข์แล้วฉีกส่วนล่างของแผ่นแรก (ใบสีเหลือง) ให้ผู้แจ้งไว้เป็นหลักฐาน จากนั้นทำการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเป็นรูปของสำนวนการสอบสวนต่อไป

กรณีที่พนักงานสอบสวนไม่ต้องรับคำร้องทุกข์ คือ การแจ้งที่ยังไม่เป็นการแน่ชัดว่าเป็นความผิดอาญา หรือยังไม่ทราบว่าเป็นความผิดอาญาได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดในเขตอำนาจของตน และคดีอาญาเล็กน้อยได้ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 37 เมื่อผู้กระทำผิดยินยอมเสียค่าปรับ และได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบแล้ว ให้พนักงานสอบสวนลงประจำวันไว้เป็นหลักฐาน

หลังจากรับคำร้องทุกข์แล้ว ในบางคดีพนักงานสอบสวนจะต้องออกไปตรวจสถานที่เกิดเหตุ ทำแผนที่เกิดเหตุ บันทึกการตรวจที่เกิดเหตุ หรือบางครั้งเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน อาจจะต้องขอความร่วมมือไปยังเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน หรือวิทยาการเขต เจ้าหน้าที่กองพลการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือแพทย์มาร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ในกรณีที่มีประชาชนมาแจ้งความร้องทุกข์หรือกล่าวโทษผิดท้องที่ มีบันทึกส่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ห้ามไม่ให้พนักงานสอบสวนปฏิเสธว่าไม่ได้เกิดในเขตอำนาจของตน แล้วให้ผู้เสียหายไปดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์ยังท้องที่เกิดเหตุเอง หากการสอบสวนเบื้องต้นได้ความว่าเหตุไม่ได้เกิดในเขตอำนาจของตนแล้ว ก็ให้อำนวยความสะดวก หรือให้บริการแก่ประชาชนผู้แจ้งความร้องทุกข์นั้น ด้วยการพาไปแจ้งความร้องทุกข์ยังท้องที่เกิดเหตุโดยด่วนที่สุด

2. การสืบสวนจับกุม

การสืบสวนในทางปฏิบัติจะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนแยกไปอีกส่วนหนึ่ง แต่พนักงานสอบสวนยังต้องมีความรับผิดชอบในการสืบสวนหาตัวคนร้าย โดยเฉพาะคดีที่ไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. 2523 กำหนดให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบสืบสวนสอบสวนติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 เดือนในคดีอาญาทั่วไป และไม่น้อยกว่า 1 ปี ในคดีอุกฉกรรจ์

การจับกุม เช่นเดียวกับการสืบสวน ในการปฏิบัติเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนจะเป็นผู้ติดตามจับกุมคนร้ายแต่บางครั้งพนักงานสอบสวนจะต้องเป็นผู้จับกุมหรือติดตามจับกุม เช่น กรณีความผิดซึ่งหน้าซึ่งพนักงานสอบสวนออกไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และพบการกระทำผิดก็จะต้องทำการจับกุมเช่นเดียวกัน นอกจากนี้เรื่องการจับกุมผู้ต้องหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องรับผิดชอบต่อความเห็นชอบในการออกหมายจับจากศาล เพื่อนำไปทำการประกาศสืบจับต่อไป

3. การควบคุม

การควบคุมเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของพนักงานสอบสวน ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากที่มีการจับกุมผู้ต้องหา หรือได้รับตัวผู้ต้องหาจากผู้จับกุม ในทางปฏิบัติจะเริ่มตั้งแต่มีการลงประจำวันควบคุมที่สถานีตำรวจ ยกเว้นเมื่อพนักงานสอบสวนเป็นผู้จับกุมที่สถานีตำรวจด้วยตนเองจะเริ่มตั้งแต่มีการแจ้งข้อหา และจะสิ้นสุดเมื่อผู้ต้องหาถึงแก่ความตาย หรือได้รับการปล่อยชั่วคราว หรือพนักงานสอบสวนสั่งไม่ฟ้อง หรือพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง หรือ พนักงานอัยการยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล และศาลออกหมายซึ่งระหว่างพิจารณาแล้ว

พนักงานสอบสวนจะควบคุมผู้ต้องหาได้แค่ไหน เพียงใด ต้องพิจารณาจากข้อกล่าวหา (อัตราโทษ) ประเภทของผู้ต้องหา และอำนาจของศาลประกอบกัน หลังจากผู้ต้องหาถูกควบคุมแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องแจ้งสิทธิตามกฎหมายให้ผู้ต้องหาทราบ คือ

1. พบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายสองต่อสอง
2. ได้รับการเยี่ยมตามสมควร
3. ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย โดยให้ผู้ต้องหาลงชื่อในแบบการแจ้งสิทธิและลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน

4. ปล่อยชั่วคราว

การปล่อยชั่วคราวเป็นความรับผิดชอบที่ต่อจากการควบคุม นอกจากเป็นความรับผิดชอบตามกฎหมายแล้ว ยังถือว่าเป็นการบริการประชาชนในอันที่จะให้ผู้ต้องหาได้รับเสรีภาพจากการถูกควบคุมด้วยความสะดวกและรวดเร็ว ในหน้าที่ของพนักงานสอบสวนจะเริ่มต้นเมื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นร้อยเวรสอบสวนคดีอาญาอยู่ที่สถานีตำรวจ และผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอประกันได้แก่ตัวผู้ต้องหาเอง หรือผู้อื่นที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องซึ่งอาจได้แก่ ญาติพี่น้อง หรือ บิดามารดา บุตร ภรรยา นายจ้าง ทนายความที่รับว่าความคดีนั้น รวมทั้งบุคคลอื่นที่อ้างว่ามีประโยชน์เกี่ยวข้องที่ประสงค์จะเข้ามาเป็นผู้ประกันตัวผู้ต้องหานั้นด้วย มาสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการ และ หลักทรัพย์ที่จะใช้ในการประกัน พนักงานสอบสวนจะต้องอธิบายให้ผู้ยื่นเข้าใจได้เป็นอย่างดี เมื่อมีการยื่นคำร้องให้พนักงานสอบสวนรับไว้โดยพลัน แล้วเสนอผู้มีอำนาจสั่งคำร้อง และแจ้งผลการสั่งคำร้องให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่มีการยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว นั้น ถ้าอนุญาตให้ลงประจำวันแล้วปล่อยตัวผู้ต้องหา พร้อมทั้งให้นายประกันลงชื่อในประจำวัน แต่ถ้าไม่อนุญาตรับแจ้งให้ผู้ต้องหาและผู้ยื่นคำร้องทราบแล้วลงประจำวันไว้เป็นหลักฐาน โดยให้ผู้ยื่นคำร้องลงชื่อในประจำวันด้วยเช่นเดียวกัน

หลังจากผู้ต้องหาได้รับการปล่อยชั่วคราวไปจากพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องสอบสวนต่อไป เมื่อสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว จึงให้นายประกันส่งตัวผู้ต้องหามายังพนักงานสอบสวน เพื่อนำส่งพนักงานอัยการพร้อมรับสำนวนการสอบสวน เว้นแต่กรณีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องให้ส่งแต่เฉพาะสำนวน หลังจากพนักงานอัยการได้รับตัวผู้ต้องหาจากพนักงานสอบสวนแล้ว เป็นอำนาจของพนักงานอัยการที่จะดำเนินการต่อไป ถ้าอัยการวินิจฉัยว่าควรปล่อยชั่วคราว ก็จะสั่งปล่อยชั่วคราว สำหรับในกรุงเทพมหานคร จะให้พนักงานสอบสวนเป็นคู่สัญญากับผู้ขอประกัน

การบังคับให้ชำระเบี้ยปรับตามหลักประกัน ในเมื่อมีการผิดสัญญา ให้แก่นายประกัน จัดการชำระเสียก่อนภายในเวลา 15 วันนับแต่วันผิดสัญญา เมื่อได้รับเบี้ยปรับแล้วให้นำเงินส่งกองการเงิน สำนักงานตำรวจแห่งชาติในเขตกรุงเทพมหานคร หรือคลังจังหวัดในกรณีของต่างจังหวัดในวันรุ่งขึ้น แล้วรายงานให้ทราบตามลำดับชั้นจนถึงสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หากนายประกันไม่ชำระเบี้ยปรับหรือมีข้อโต้แย้งประการใด เมื่อเห็นว่าจำเป็นจะต้องดำเนินการฟ้องศาลแล้ว ให้คำนวณค่าธรรมเนียมศาลก่อนว่าจะต้องใช้จ่ายเป็นจำนวนเท่าใด แล้วเสนอตามลำดับชั้นถึงสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะได้พิจารณาสั่งการในเรื่องค่าธรรมเนียมและดำเนินการต่อไป การ

ที่จะดำเนินการฟ้องร้องนายประกันยังศาล จักต้องระมัดระวังว่าคดีที่จะฟ้องนั้นมีทางชนะได้แน่นอน และเมื่อชนะแล้วนายประกันสามารถที่จะใช้เงินค่าปรับและค่าธรรมเนียมศาลได้ด้วย เมื่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้สั่งให้ดำเนินการฟ้องร้องนายประกัน เพื่อให้ศาลบังคับให้ใช้เบี้ยปรับตามสัญญาประกันและศาลพิพากษาอย่างไรแล้ว หากพนักงานสอบสวนจะอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไปหรือไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ให้เสนอขออนุมัติสำนักงานตำรวจแห่งชาติก่อน ซึ่งหากนายประกันเสนอขอทำความตกลงประนีประนอม ห้ามไม่ให้พนักงานสอบสวนรับข้อตกลงหรือยอมประนีประนอม ก่อนได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นอันขาด

การปล่อยชั่วคราวในชั้นสอบสวนจะสิ้นสุดลงเมื่อผู้ต้องหาถึงแก่ความตายหรือนายประกันถึงแก่ความตาย หรือนายประกันส่งตัวผู้ต้องหาคืนให้พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหา

การปล่อยชั่วคราวนั้น ให้ใช้ได้ระหว่างการสอบสวน หรือจนกว่าผู้ต้องหาถูกศาลสั่งขังระหว่างสอบสวน หรือจนถึงศาลประทับฟ้อง แต่ไม่เกิน 3 เดือน นับแต่วันแรกที่มีการปล่อยชั่วคราว ไม่ว่าจะเป็นการปล่อยชั่วคราว โดยพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการในกรณีที่มีเหตุจำเป็นทำให้ไม่อาจทำการสอบสวนได้เสร็จภายในกำหนด 3 เดือน จะยืดเวลาการปล่อยชั่วคราวไม่เกิน 3 เดือนก็ได้ แต่ไม่เกิน 6 เดือน ถ้ายังมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมผู้ต้องหาไว้ต่อไป ให้ส่งผู้ต้องหามาศาล และให้นำบทบัญญัติ มาตรา 87 วรรคสี่ ถึงวรรคเก้าของ ป.วิ อาญา มาใช้บังคับ

5. การสอบสวน

การสอบสวนเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญอย่างมากของพนักงานสอบสวน เพราะเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ได้แก่ พยานวัตถุ พยานเอกสาร และพยานบุคคลเข้าด้วยกัน โดยทำเป็นรูปของสำนวนการสอบสวน ทั้งนี้เพื่อเป็นการทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิด ก่อนลงมือสอบสวนควรตั้งรูปคดีและประเด็นของเรื่องเสียก่อน แล้วดำเนินการสอบสวนไปตามประเด็นที่ตั้งโดยครบถ้วน ข้อความที่เกี่ยวกับประเด็นหรือเหตุแวดล้อม กรณีมีอย่างไรก็ควรถามจดให้ครบถ้วน เพื่อประกอบการพิจารณาเหตุนั้น และเพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐาน กฎหมายได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนไว้หลายประการ ดังนั้น พนักงานสอบสวนจะต้องกระทำด้วยความละเอียด รอบคอบ รัดกุม รวดเร็ว และมีศีลธรรม ทำใจให้เป็นกลาง ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมไม่

เอนเจียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ให้ปฏิบัติตามคำสั่ง ตร.ที่ 382/2530 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2530 เรื่องการอำนวยความสะดวกหรือธรรมในการสอบสวน และระยะเวลาในการสอบสวนให้ปฏิบัติตามคำสั่ง ตร.ที่ 244/2532 ลงวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2532 เรื่อง มาตรการควบคุม ตรวจ สอบ เฝ้าระวังการสอบสวนคดีอาญา

6. การปฏิบัติอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน

การปฏิบัติในกรณีนี้ เป็นเรื่องที่พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การค้น การออกหมายเรียก และหมายอาญา การชันสูตรพลิกศพ การออกตำหนิรูปพรรณบุคคลหรือทรัพย์สินของกลางและของส่วนตัวของผู้ต้องหา และการพิมพ์มือ เป็นต้น และรวมตลอดถึงกรณีบางเรื่องที่มีวิธีการปฏิบัติเป็นพิเศษ เช่น การเปรียบเทียบคดีอาญา การเนรเทศ ข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

หากมีประเด็นที่จะต้องติดต่อกับราชการหน่วยใด เมื่อติดต่อแล้วพนักงานสอบสวนจะต้องคอยเตือน ถ้าฝ่ายที่รับผิดชอบล่าช้าก็รีบชี้แจงเหตุผลไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อจัดการให้โดยด่วน ถ้าพนักงานสอบสวนไม่สนใจคอยติดตามเรื่อง จะแก้ตัวว่าได้จัดการไปแล้ว หากยังไม่รับตอบนั้น ย่อมไม่ได้

7. การสรุปสำนวนและเสนอผู้บังคับบัญชา

หลังจากพนักงานสอบสวน ได้รวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ และดำเนินการทั้งหลายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเรียบร้อยแล้ว จะสรุปสำนวนเป็นความเห็นของพนักงานสอบสวน ถ้าเป็นคดีที่ไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำผิด จะมีความเห็นควรงดการสอบสวน หรือให้งดการสอบสวน แต่ถ้ารู้ตัวผู้กระทำผิดไม่ว่าจะหลบหนีหรือจับตัวได้ หรือสิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมระงับไปบางกรณี จะมีความเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง แล้วเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงผู้มีอำนาจสั่งคดีตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย หรือระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีเมื่อผู้มีอำนาจสั่งคดีมีความเห็นอย่างไร จะต้องถือตามนั้น และถือว่าเป็นความเห็นที่แท้จริงของพนักงานสอบสวน ก่อนที่จะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณา

ในระหว่างการเสนอสำนวนการสอบสวน ให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งคดีพิจารณาสั่งการนั้น เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนจะต้องติดตามสำนวนให้เสร็จโดยเร็ว เมื่อเสนอแล้วถ้า

พนักงานสอบสวนไม่สนใจคอยติดตามเรื่องและเกิดความเสียหายขึ้นในภายหลัง จะต้องมีส่วนรับผิดชอบด้วย การเสนอสำนวนให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาจะต้องเสนอก่อนครบกำหนดฝากขังครั้งนั้นอย่างน้อย 6 วัน เพื่อจะได้มีเวลาพิจารณาและมีความเห็นทางคดี

8. การส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ

เมื่อพนักงานสอบสวนได้สอบสวนเสร็จสิ้น และผู้บังคับบัญชามีความเห็นทางคดีเรียบร้อยแล้ว พนักงานสอบสวนจะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาทุกกรณี ไม่ว่าจะมีความเห็นงดการสอบสวนหรือเห็นการสอบสวน สิ่งฟ้องหรือสิ่งไม่ฟ้อง ในกรณีที่มีความเห็นควรงดการสอบสวนสำหรับคดีที่ไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำผิดนั้น พนักงานสอบสวนจะต้องสืบสวนหาตัวคนร้ายติดต่อกันจนครบกำหนดเวลาตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย จากนั้นจึงส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณา ถ้าพิจารณาแล้วมีความเห็นควรงดการสอบสวน พนักงานอัยการจะส่งสำนวนมาเก็บไว้ที่สถานีตำรวจ จนกว่าจะมีการจับกุมผู้ต้องหาได้หรือหมดอายุความ

ในกรณีที่มีความเห็นสิ่งไม่ฟ้อง พนักงานสอบสวนจะส่งไปแต่สำนวนการสอบสวนพร้อมด้วยความเห็นไปยังพนักงานอัยการ ส่วนตัวผู้ต้องหาพนักงานสอบสวนมีอำนาจปล่อยหรือปล่อยชั่วคราว ถ้าผู้ต้องหาถูกขังอยู่ให้ขอเองหรือขอให้พนักงานอัยการขอต่อศาลให้ปล่อย กรณีนี้ในทางปฏิบัติพนักงานอัยการจะให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ขอปล่อย แล้วส่งไปแต่เฉพาะสำนวน ถ้าต่อมาพนักงานอัยการมีความเห็นสิ่งฟ้อง จะมีหนังสือถึงพนักงานสอบสวนให้นำผู้ต้องหาส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องต่อศาล ถ้าพนักงานสอบสวนไม่สามารถติดตามได้ จะออกดำเนินรูปพรรณส่งไปยังพนักงานอัยการ และสืบสวนจับกุมต่อไป เมื่อจับตัวได้จึงส่งตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ และฟ้องศาล แต่ถ้าพนักงานอัยการมีความเห็นสิ่งไม่ฟ้อง จะแจ้งคำสั่งไม่ฟ้องมายังพนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินการแจ้งให้ผู้ต้องหาและผู้ร้องทุกข์ทราบ

9. การสอบสวนเพิ่มเติมตามคำสั่งของพนักงานอัยการ

หลังจากที่พนักงานอัยการได้รับสำนวนไว้จากพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งตามที่เห็นควร ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมหรือส่งพยานคนใดไปให้ซักถามสั่งการต่อไปได้

ในกรณีที่ พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้อง ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดซึ่งอาจเปรียบเทียบได้ ถ้าเห็นสมควรพนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนพยายามเปรียบเทียบคดีนั้น แทน การส่งตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการแล้ว อาจส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมสำนวนกลับมายังพนักงาน สอบสวน ให้พยายามเปรียบเทียบคดีนั้น หรือถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้พนักงานสอบสวนอื่นที่มี อำนาจจัดการเปรียบเทียบให้ก็ได้

ดังนั้น เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับคำสั่งจากพนักงานอัยการให้สอบสวนเพิ่มเติมแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องรีบดำเนินการ และยังถือว่าอยู่ในระหว่างการสอบสวนเพราะพนักงาน อัยการยังไม่ได้ยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ถ้าพนักงานสอบสวนไม่รีบดำเนินการอาจจะถูกพิจารณา ช้อบกพร่อง

10. การติดตามพยานไปเบิกความในศาล

เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวน และพิจารณาแล้วมี ความเห็นสั่งฟ้อง จะยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล โดยพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ผู้ต้องหาเป็นจำเลย ถ้าจำเลยให้การปฏิเสธ หรือรับสารภาพสำหรับความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ดังนั้น พนักงานอัยการจะนำพยานเข้าสืบและพยานบุคคลบางคนไม่ได้ตัวมาเบิกความในศาล โดยเหตุที่ส่งหมายเรียกไม่ได้ เพราะไม่มีที่อยู่ตามที่ให้การไว้กับพนักงานสอบสวนเป็นเหตุให้ขาด พยานหลักฐาน ทำให้ศาลต้องพิพากษายกฟ้องจำเลยพ้นข้อหาไป ยิ่งกว่านั้นในบางกรณี พนักงานอัยการ ยังจำต้องถอนฟ้องเสียก่อนศาลพิพากษาเพราะหากจะให้ศาลพิพากษา ก็เป็นที่ แน่วแน่ที่จะต้องยกฟ้อง

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงวางระเบียบ ให้พนักงานสอบสวน ปฏิบัติตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 8 บทที่ 6 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงาน สอบสวนต้องสอบสวนที่อยู่ของพยานให้ได้ความแน่ชัดว่ามีถิ่นที่อยู่ดังปรากฏในคำให้การจริง หรือ ไม่ โดยวิธีไปดูถึงถิ่นที่อยู่ หรือวิธีใดก็ได้ที่สุดแล้วแต่ จะติดต่อสอดส่องอยู่เสมอ เพื่อให้ได้ตัวไปเบิก ความยังศาล กรณีพยานไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ให้พนักงานสอบสวนรีบสอบสวนทำสำนวนส่ง พนักงานอัยการโดยเร็ว ในการส่งหมายเรียกพยาน หากมีเหตุส่งหมายให้ไม่ได้ พนักงานสอบสวน ผู้สอบสวนต้องรับผิดชอบ การคุมพยานให้พนักงานสอบสวนจัดทำสมุดคุมพยานประจำตัว พนักงานสอบสวนชั้น 1 เล่ม คดีที่จะต้องสืบพยานในชั้นศาลทุกคดีจะต้องลงไว้ในสมุดคุมพยาน

ภายใน 7 วัน นับแต่วันจับกุมผู้ต้องหา เมื่อมีการแต่งตั้งโยกย้าย ให้ส่งมอบเช่นเดียวกับสมุดคุมคดี

ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าการติดตามพยานไปเบิกความในศาลเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนโดยตรง ฉะนั้น พนักงานสอบสวนจะต้องสอบสวนที่อยู่ของพยานให้ละเอียด และติดตามมาเบิกความในศาลให้ได้ รวมตลอดถึงตัวพนักงานสอบสวนเอง เมื่อได้รับหมายเรียกให้ไปเบิกความเป็นพยานต้องไปตามนัดหากมีเหตุขัดข้อง นั้นว่าจะเป็นการสมควรหรือไม่ ถ้าเห็นว่าจำเป็นจะได้รับรองและแจ้งให้พนักงานอัยการทราบต่อไป

จึงเห็นได้ว่า การปฏิบัติงานเป็นพนักงานสอบสวนนั้นมีขั้นตอนและความยุ่งยากมากพอสมควร นอกจากนี้ การปฏิบัติงานเป็นพนักงานสอบสวนยังต้องอาศัยปัจจัยต่างๆอีกหลายอย่างมาช่วยเสริมให้การทำงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี มีประสิทธิภาพ และรวดเร็ว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย